

ZMIANY W USTAWIE O SZKOLNICTWIE

Prezydent Bronisław Komorowski w dniu 5 kwietnia podpisał nowelizację ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”, uwzględniającą wszystkie postulaty zgłoszone przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego, na mocy upoważnienia udzielonego przez przedstawicieli uczelni wyższych podczas ubiegłorocznych konferencji „Pełno(s)prawny Student” (Ustawa weszła w życie 1 października 2011 r.). Dokument w nowym brzmieniu będzie stanowić punkt wyjściowy do działań na rzecz przekształcenia uczelni w środowisko przyjazne dla studentów niepełnosprawnych.

Wszystko zaczęło się od konferencji Pełnosprawny Student, którą od 2007 r. organizuje FIRR. Podczas spotkań przedstawiciele ponad 100 wyższych uczelni burzliwie dyskutowali na temat potrzebnych zmian w prawie. Dzięki temu wyklarowało się wspólne stanowisko w wielu kwestiach, a Fundacja zgodziła się przyjąć na siebie pełnomocnictwo w sprawie reprezentowania uczelni podczas prac nad nową Ustawą.

MARATON LEGISLACYJNY

Od tego momentu zaczął się prawdziwy bój o wprowadzenie wszystkich postulatów do powstającego prawa. Początkowo dyskusja toczyła się na forum Komisji Przyjazne Państwo. Potem do prac nad projektem zmian włączyło się Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Przedstawiciele uczelni cały czas wspierali działania FIRR-u, czy to swoją obecnością podczas konsultacji oraz publicznego czytania ustawy, jak i aktywnie uczestnicząc w forum dyskusyjnym stworzonym do dyskusji nad zmianami. Ostatecznie udało się przeforsować większość proponowanych postulatów zwiększających dostępność uczelni wyższych.

PIENIĄDZE NA ZWIĘKSZANIE DOSTĘPNOŚCI

Odtąd uczelnie będą miały obowiązek stwarzania osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. Państwo będzie musiało zapewnić uczelniom publicznym i niepublicznym pieniądze na tego typu zadania. Powinno to zlikwidować nieprawidłowości w postaci odrzucenia kandydatury studenta jedynie z przyczyn powiązanych z jego niepełnosprawnością. Uczelnie

publiczne będą mogły liczyć na dofinansowanie lub finansowanie kosztów realizacji inwestycji, w tym służących kształceniu studentów i doktorantów, będących osobami niepełnosprawnymi. Dotyczy to w szczególności projektów realizowanych z udziałem budżetu państwa m.in. państwowych funduszy celowych, środków rozwojowych pochodzących z Unii Europejskiej lub innych źródeł zagranicznych.

EGZAMINY WSTĘPNE BEZ BARIER

Sam proces dydaktyczny ma uwzględniać szczególne potrzeby studentów niepełnosprawnych. Niestety w przypadku doktorantów analogiczny wymóg wypadł z ustawy. Egzaminy wstępne, tam gdzie będą obowiązywały, mają respektować szczególne potrzeby niepełnosprawnych kandydatów. Analogiczny zapis dotyczy również studiów doktoranckich. W myśl nowelizacji proces dydaktyczny będzie musiał brać pod uwagę szczególne potrzeby studentów niepełnosprawnych, które zostaną szczegółowo przedstawione w ministerialnym rozporządzeniu. Podobny tryb będzie dotyczył niepełnosprawnych kandydatów na studia, w tym na studia doktoranckie.

WIELE KIERUNKÓW – JEDNO STYPENDIUM

Dotacje inwestycyjne będą musiały uwzględniać kwestie niepełnosprawności. Analogiczny wymóg dotyczy dotacji dla uczelni niepublicznych. Zmieni się algorytm dla dotacji przez uwzględnienie liczby niepełnosprawnych doktorantów. Ponadto standardy kształcenia dla wszystkich nauczycieli będą dostosowane do wymogów pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W nowelizacji nastąpiło doprecyzowanie delegacji do podziału dotacji na pomoc materialną studentów i doktorantów w ten sposób, by uwzględniać liczbę studentów i doktorantów niepełnosprawnych. Do tej pory nie było takiego uszczegółowienia w ustawie, tylko w rozporządzeniu. Nowa ustawa zawiera również ograniczenie możliwości pobierania stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych do jednego kierunku.

W JEDNOŚCI SIŁA

Bez wątpienia sukces, jakimi są przedstawione powyżej zmiany w zapisach ustawy

zawdzięczać należy wieloletniej współpracy ze studentami niepełnosprawnymi, opartej na zaufaniu i dostrzeganiu wspólnych celów. Mamy nadzieję, że pozytywne zmiany w zakresie obowiązujących przepisów zmierzające w kierunku wyrównania szans osób niepełnosprawnych będą dalej prowadzone, zwiększając szanse osób niepełnosprawnych na zdobycie wyższego wykształcenia. ■

Anna Żebrak (FIRR)

Podstawowe zapisy zawarte w znowelizowanej ustawie Prawo o Szkolnictwie Wyższym:

Art. 13. 1. Podstawowymi zadaniami uczelni, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, są: (...) 9) stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych.

Art. 94. 1. Z budżetu państwa uczelnia publiczna otrzymuje dotacje na: 11) zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom, będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia.

Art. 94. 4a. Uczelnia niepubliczna otrzymuje dotację na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia.

Art. 162. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego określi, w drodze rozporządzenia, warunki, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach, uwzględniając: (...) 6) warunki właściwej realizacji procesu dydaktycznego, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi.

Art. 184. 4. Student studiujący równocześnie na kilku kierunkach studiów może otrzymywać stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, zapomogę, stypendium rektora dla najlepszych studentów i stypendium ministra za wybitne osiągnięcia tylko na jednym, wskazanym przez studenta kierunku studiów.

Art. 9c. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, mając na uwadze wymagania rynku pracy, standardy kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, uwzględniając: 1) efekty kształcenia w zakresie: (...) b) wiedzy pedagogicznej i psychologicznej, w tym w zakresie wychowania, z uwzględnieniem przygotowania do pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.